

**REPUBLIKA SRBIJA
POVERENIK ZA ZAŠTITU
RAVNOPRAVNOSTI**

262/2012

TM

Beograd

---

del. br. 1181 datum: 29. 8. 2012.

Postupajući u okviru zakonom propisane nadležnosti da prima i razmatra pritužbe zbog povreda odredaba Zakona o zabrani diskriminacije, daje mišljenja i preporuke i izriče zakonom utvrđene mere (čl. 33. st. 1. tač. 1. Zakona o zabrani diskriminacije „Sl. glasnik RS“ br. 22/2009), povodom pritužbi O. z. lj. p. iz N, koje su podnete u ime i uz saglasnost C. z. s. ž. i. N, U. p. N. o, N. u. s. s. h, U. d. N. i D. o. o. c. i d. p. N. protiv grada Niš i Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti donosi

MIŠLJENJE

Javno preduzeće Direkcija za izgradnju grada Niša nije preduzelo mere iz svoje nadležnosti kako bi se sprovedli odgovarajući radovi na pravilnom obaranju i prilagođavanju ivičnjaka za bezbedno savladavanje visinske razlike između trotoara i kolovoza u ulicama Ratka Vukićevića, Bulevar Somborska i Bulevar Medijana u Nišu, u skladu sa tehničkim standardima pristupačnosti, čime je izvršilo diskriminaciju osoba sa invaliditetom, posebno onih koje koriste invalidska kolica, na osnovu njihovog ličnog svojstva – invaliditeta, zabranjenu čl. 17. st. 2. Zakona o zabrani diskriminacije i čl. 13. st. 1. i 4. i čl. 16. st. 1. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, saglasno čl. 33. st. 1. tač. 1. i čl. 39. st. 2. Zakona o zabrani diskriminacije, daje Javnom preduzeću Direkciji za izgradnju grada Niša

PREPORUKU

1. Javno preduzeće Direkcija za izgradnju grada Niša preduzeće sve neophodne mere u cilju sprovođenja radova na pravilnom obaranju i prilagođavanju ivičnjaka za bezbedno savladavanje visinske razlike između trotoara i kolovoza u ulicama Ratka Vukićevića, Bulevar Somborska i Bulevar Medijana u Nišu, u skladu sa tehničkim standardima pristupačnosti, kako bi se osobama sa invaliditetom koja za kretanje koriste kolica omogućilo nesmetano kretanje i korišćenje javnih površina.
2. Javno preduzeće Direkcija za izgradnju grada Niša obavestiće Poverenicu za zaštitu ravnopravnosti o planiranim merama u cilju sprovođenja ove preporuke, u roku od 30 dana od dana prijema mišljenja sa preporukom.

O b r a z l o ž e n j e

Poverenici za zaštitu ravnopravnosti pritužbama se 15. juna 2012. godine obratio Odbor za ljudska prava iz Niša, u ime i uz saglasnost Centra za samostalni život invalida Niš, Udruženja paraplegičara Nišavskog okruga, Niškog udruženja studenata sa hendikepom, Udruženja distrofičara Niša i Društva obolelih od cerebralne i dečije paralize Niš, navodeći da su nepostupanjem Javnog preduzeća Direkcije za izgradnju grada Niša, odnosno, neprilagođavanjem ivičnjaka u ulici Ratka Vukićevića, Bulevar Somborska i Bulevar Medijana u Nišu, diskriminisane osobe sa invaliditetom, posebno one koje koriste invalidska kolica.

U pritužbama je, pored ostalog, navedeno:

- da prilikom rekonstrukcije ulice Ratka Vukićevića, odnosno, izgradnje Bulevara Medijana i Bulevara Somborska u Nišu nisu ispoštovane odredbe Zakona o planiranju i izgradnji, kao ni Pravilnika o uslovima za planiranje i projektovanje objekata u vezi sa nesmetanim kretanjem starih, dece, hendikepiranih i invalidnih lica koji je bio na snazi u vreme rekonstrukcije, odnosno, izgradnje ovih ulica,
- da u ovim ulicama nisu oboreni ivičnjaci, niti postavljeni zakošeni ivičnjaci za savladavanje visinske razlike između kolovoza i trotoara, čime je osobama sa invaliditetom onemogućen jednak pristup javnim površinama, te je na taj način, izvršena diskriminacija osoba sa invaliditetom, zabranjena Zakonom o zabrani diskriminacije i Zakonom o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom,
- da je ulica Ratka Vukićevića veoma prometna ulica u Nišu, s obzirom da je u neposrednoj blizini parka „Čair“, te da se u njoj nalazi filijala Nacionalne službe za zapošljavanje,

- da je Bulevar Medijana u Nišu novosagrađena ulica dužine 730 metara, koja je puštena u saobraćaj krajem 2011. godine,
- da su ivičnjaci trotoara u Bulevaru Somborska u Nišu oboreni, ali da to nije urađeno ispravno, odnosno, da savladavanje visinske razlike između trotoara i kolovoza nije bezbedno za osobe sa invaliditetom, s obzirom da je i nakon obaranja ivičnjaka ostala visinska razlika od nekoliko centimetara u odnosu kolovoz – trotoar,
- da su podnosioci pritužbe u više navrata apelovali na nadležne u gradu Nišu da makar novosagrađeni objekti u javnoj upotrebi budu u skladu sa relevantnim propisima koji se odnose na pristupačnost.

Uz pritužbe su podnete fotografije ulica na koje se pritužbe odnose. Takođe, 26. juna 2012. godine, podnosioci pritužbi su Poverenici za zaštitu ravnopravnosti dostavili kao dokaz tekst „Godišnja konferencija za novinare - značajni rezultati“ od 30. decembra 2011. godine, koji je objavljen na zvaničnoj internet stranici Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša. U tekstu se citira izjava izvršnog direktora ovog preduzeća B. J. koji, između ostalog, navodi da je Direkcija realizovala veoma ozbiljan građevinski posao sredstvima iz NIP-a Republike Srbije „u iznosu od rekordnih milijardu dinara, a na osnovu projekata koji su definisali stručnjaci Direkcije za izgradnju grada Niša (Somborski bulevar, Bulevar Medijana (...))“.

Pored toga, podnosioci pritužbe dostavili su 17. jula 2012. godine dopunu pritužbe koja se odnosi na nepristupačnost ulice Ratka Vukićevića u kojoj navode da su od momenta podnošenja pritužbe u ovoj ulici sprovedeni određeni radovi u cilju prilagođavanja, odnosno, obaranja ivičnjaka. Naime, u dopuni pritužbe se ističe da su na raskrsnici ulice Ratka Vukićevića i ulice Devete brigade, kao i na pešačkom prelazu na kraju ulice, ivičnjaci oboreni i da su pristupačni i funkcionalni za korišćenje osobama sa invaliditetom, ali da na kružnom toku koji spaja četiri ulice sa ulicom Ratka Vukićevića nisu ispoštovani relevantni propisi vezani za prilagođavanje ivičnjaka, te da ovaj deo ulice nije bezbedan za korišćenje osobama sa invaliditetom, jer je širina ivičnjaka između 80 i 85 centimetara. U prilogu dopune pritužbe podnosioci su dostavili fotografije ulice Ratka Vukićevića od 16. jula 2012. godine.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti sprovela je postupak u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti, a u skladu sa čl. 35. st. 4. i čl. 37. st. 2. Zakona o zabrani diskriminacije, pa su u toku postupka pribavljena izjašnjenja Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša, u kojima se navodi sledeće:

- da su radovi na rekonstrukciji ulice Ratka Vukićevića sprovedeni na osnovu ugovora koji je zaključen između Ministarstva ekonomije i regionalnog razvoja kao investitora, grada Niša kao suinvestitora i „M. G.“ d. o. o. iz N. kao izvođača radova, te da su radovi izvedeni na osnovu rešenja o građevinskoj dozvoli koje je izdala Uprava za planiranje i izgradnju grada Niša,

- da je nakon prijave radova, rekonstrukcija otpočela 21. novembra 2011. godine i da je direktor Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša odredio M. M. za nadzornog organa u ovim radovima,
- da je nadzorni organ, tokom izvođenja radova, utvrdio da glavnim građevinskim projektom za raskrnicu ulice Ratka Vukićevića i ulica Sestara Baković, Tome Roksandića, Filipa Višnjica i Učitelj Miline nije planirano postavljanje rampi koje bi omogućile kretanje osoba sa invaliditetom,
- da je nadzorni organ 19. maja 2012. godine, upisom u građevinski dnevnik, zatražio od izvođača radova da na raskrsnici ulica Devete brigade i Ratka Vukićevića izvrši rušenje ivičnjaka na levoj i desnoj strani i postavi rampe za prelaz osoba sa invaliditetom,
- da je izvođač radova 21. maja 2012. godine, postupio po nalogu nadzornog organa, kada su i okončani radovi na rekonstrukciji ulice Ratka Vukićevića,
- da Javno preduzeće Direkcija za izgradnju grada Niša nije nadležno za praćenje izgradnje Bulevara Medijana i Bulevara Somborska u Nišu i da ne vrši stručni nadzor nad izvođenjem radova, te da stoga ne može da se izjasni na navode pritužbe koje se odnose na pristupačnost Bulevara Medijana i Bulevara Somborska,
- da se izgradnja Bulevara Medijana i Bulevara Somborska finansira zajedničkim sredstvima investitora Republike Srbije, preko Nacionalnog investicionog plana i grada Niša, kao korisnika sredstava, te da stručni nadzor nad izvođenjem radova u ovim bulevarima vrši „N. p.“ d. o. o. iz N. kome treba dostaviti pritužbe sa zahtevima za izjašnjenje u ovim predmetima.

U prilogu izjašnjenja Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša dostavljeni su sledeći dokazi: kopija ugovora o izvođenju radova i kopija rešenja o građevinskoj dozvoli za radove na rekonstrukciji ulice Ratka Vukićevića; kopije prijava radova, rešenja o određivanju nadzornog organa i odgovornog izvođača radova i listovi građevinskog dnevnika o početku izvođenja radova sa upisom naloga za postavljanje rampi za osobe sa invaliditetom u ulici Ratka Vukićevića.

Odlukom o osnivanju Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša¹ propisuje se da je osnivač ovog preduzeća grad Niš, pa je Poverenica za zaštitu ravnopravnosti obavestila dopisom br. 262/2012 od 1. jula 2012. godine grad Niš o sadržaju podnetih pritužbi i pokrenutim postupcima, ali nije sprovela postupak protiv grada Niša, imajući u vidu specifičnu delatnost JP Direkcija za izgradnju grada Niša, u čijoj je isključivoj nadležnosti ovo pitanje.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti sprovela je jedinstven postupak, saglasno čl. 117. Zakona o opštem upravnom postupku², u vezi sa čl. 40. st. 4. Zakona o zabrani diskriminacije, u cilju utvrđivanja pravno relevantnih činjenica i okolnosti.

¹ „Sl. list grada Niša“, br. 29 od 13. maja 2010. godine

² „Sl. list SRJ“, br. 33/97 i 31/01 i „Sl. glasnik RS“, br. 30/10

Poverenica je analizirala sve navode sadržane u pritužbi i izjašnjenju, kao i relevantne pravne propise u oblasti zaštite od diskriminacije.

U toku postupka utvrđeno je da su tokom 2011. i 2012. godine sprovedeni radovi na rekonstrukciji ulice Ratka Vukićevića, odnosno, izgradnji Bulevara Medijana i Bulevara Somborska u Nišu, te da je tokom vršenja nadzora nad rekonstrukcijom ulice Ratka Vukićevića u Nišu, nadzorni organ utvrdio da glavni građevinski projekat za raskrslu ulice Ratka Vukićevića i ulica Sestara Baković, Tome Roksandića, Filipa Višnjica i Učitelj Miline nije sadržavao elemente pristupačnosti za nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom na ovoj raskrsnici. Takođe, uvidom u dopunu pritužbe i izjašnjenje, utvrđeno je da je naknadno, po nalogu nadzornog organa, izvršeno rušenje ivičnjaka na levoj i desnoj strani raskrsnice ulica Ratka Vukićevića i Devete brigade, te da je ovaj deo ulice Ratka Vukićevića pristupačan za korišćenje osobama sa invaliditetom.

Potrebno je napomenuti da je Poverenik za zaštitu ravnopravnosti nezavisni državni organ u čijoj je nadležnosti, između ostalog, da sprovodi postupak po pritužbama koje se odnose na akte diskriminacije, pa je zbog toga predmet analize u ovom postupku ograničen isključivo na utvrđivanje činjenice da li osobe sa invaliditetom mogu bezbedno da se kreću ovim javnim površinama. Poverenica za zaštitu ravnopravnosti se, stoga, nije upuštala u proveru ispunjenosti tehničkih standarda pristupačnosti u ovim ulicama, za čiju kontrolu su nadležni drugi državni organi i institucije.

U cilju pravilnog utvrđivanja činjeničnog stanja, dve predstavnice Stručne službe Poverenika za zaštitu ravnopravnosti su 7. avgusta 2012. godine izvršile uviđaj, odnosno, posetile su ulice Ratka Vukićevića, Bulevar Medijana i Bulevar Somborska u Nišu. Uviđaju u ulici Ratka Vukićevića i Bulevaru Somborska prisustvovao je P. R, član U. d. N. i korisnik invalidskih kolica, koji je pokušao da se kreće ovim ulicama i savlada visinske razlike između trotoara i kolovoza.

Uviđajem u ulici Ratka Vukićevića u Nišu utvrđeno je da je na kraju ove ulice izgrađen kružni tok koji spaja ulice Sestara Baković, Tome Roksandića, Filipa Višnjica i Učitelj Miline sa ulicom Ratka Vukićevića, da se u ovoj ulici nalazi Osnovna škola „Ratko Vukićević“ i filijala Nacionalne službe za zapošljavanje, te da postoji nekoliko pešačkih prelaza sa naknadno oborenim ivičnjacima. Predstavnice Stručne službe utvrdile su da je osobama sa invaliditetom, na više delova ove ulice, otežano ili onemogućeno savladavanje visinske razlike između trotoara i kolovoza, uprkos oborenim ivičnjacima trotoara. Na primer, na mestu gde je oboren ivičnjak trotoara (ugao ulica Ratka Vukićevića i Sestara Baković) nalazi se rupa u koju lako upadaju invalidska kolica i otežano se oslobađaju, zatim, na trotoaru ka pešačkom prelazu (ulaz u ulicu Filipa Višnjica) prolaz za invalidska kolica je nedovoljno širok i osobe sa invaliditetom ne mogu da na ovom mestu pređu na drugu stranu ulice. Takođe, uočeno je da je na pojedinim prelazima trotoar приметно viši od nivoa kolovoza, te je korisniku invalidskih kolica, prisutnom na uviđaju, takav nagib izazvao rizično podizanje i krivljenje točkova motornih kolica.

Uviđajem u Bulevaru Somborska utvrđeno je da je u pitanju novoizgrađeni, dugački bulevar sa veoma visokim ivičnjacima duž cele ulice, da se može konstatovati da je ivičnjak na delovima trotoara naknadno sečen i uklanjan, te da još uvek nije okončan postupak prilagođavanja delova

trotoara čiji su ivičnjaci oboreni. Primetno je da osobe sa invaliditetom trenutno ne mogu da se kreću trotoarom ovog bulevara, već su primorani da za kretanje koriste kolovoz. Naime, na nekim delovima sečenog trotoara nalazi se kamenje, a znatna je i visinska razlika između ivice isečenog trotoara i nastavka trotoara, zatim, na određenim mestima na kojima je ivičnjak prilagođavan i smanjivan, uočljiva je kosina, ali su ti ivičnjaci i dalje visoki i nebezbedni za kretanje osoba sa invaliditetom. Što se tiče kružnog toka, koji je izgrađen na delu ovog bulevara, utvrđeno je da ni na jednom mestu nisu oboreni ivičnjaci trotoara, a ista situacija je i na prolazu kroz pešačko ostrvo u sredini kolovoza ovog kružnog toka. Takođe, na nekim delovima trotoara, širina isečenog dela je nedovoljno široka za prolaz invalidskih kolica. Nadalje, korisnik invalidskih kolica koji je bio prisutan na uviđaju, više puta je izjavio da uočava nagibe, od ivice ka nastavku trotoara, koji mu otežavaju bezbedno kretanje. Konstatovano je, takođe, da će nakon okončanja prilagođavanja trotoara na ovom bulevaru, biti i delova trotoara na kojima će bezbedno kretanje i prelazak osobama sa invaliditetom biti omogućeno.

Bulevar Medijana je, takođe, novoizgrađen niški bulevar u kojem se nalazi nekoliko poznatih trgovinskih lanaca. Predstavnice Stručne službe Poverenika za zaštitu ravnopravnosti utvrdile su da je ovaj bulevar nepristupačan osobama sa invaliditetom, jer ivičnjaci nisu oboreni duž trotoara, ka pešačkim prelazima i na pešačkim ostrvima. Takođe, uočljivo je da su ivičnjaci trotoara u ovoj ulici veoma visoki, nalik stepenicima.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti najpre konstatuje da je Republika Srbija 29. maja 2009. godine ratifikovala UN Konvenciju o pravima osoba sa invaliditetom³, čiji je cilj da se unapredi, zaštiti i osigura puno i jednako uživanje svih ljudskih prava i osnovnih sloboda svim osobama sa invaliditetom i unapredi poštovanje njihovog urođenog dostojanstva⁴. Ratifikacijom ove Konvencije, Srbija se obavezala da preduzima odgovarajuće mere da osobama sa invaliditetom obezbedi pristupačnost fizičkog okruženja, ravnopravno sa drugima, u cilju samostalnog života i punog učešća osoba sa invaliditetom u svim sferama života. Te mere, između ostalog, uključuju identifikovanje i uklanjanje barijera koje ometaju ili otežavaju pristup zgradama, putevima, prevoznim sredstvima i drugim objektima u zatvorenom i otvorenom prostoru. Republika Srbija se, takođe, obavezala da će preduzeti odgovarajuće mere da *utvrdi, promoviše i prati minimalne standarde i smernice za pristupačnost objekata i usluga koje su otvorene, odnosno, koje stoje na raspolaganju javnosti*⁵.

Od posebnog značaja za prava osoba sa invaliditetom su Standardna pravila UN o izjednačavanju mogućnosti za osobe sa invaliditetom iz 1993. godine koje je Republika Srbija prihvatila 1995. godine. Iako ova pravila nisu pravno obavezujuća, postoji moralna i politička obaveza država članica UN da ih sprovode. Svrha standardnih pravila je da obezbede da osobe sa invaliditetom uživaju ista prava i obaveze kao i ostali članovi društva, u čemu poseban značaj ima i pristupačnost fizičkog okruženja. Naime, da bi se postigla pristupačnost potrebno je da se projektovanje i izgradnja fizičkog okruženja planiraju od početka samog procesa uz konsultacije

---

³ Zakon o potvrđivanju Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom, „Službeni glasnik RS – Međunarodni ugovori“, br. 42/09

⁴ Čl. 1. st. 1. Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom

⁵ Čl. 9. st. 1 i 2. Konvencije o pravima osoba sa invaliditetom

organizacija osoba sa invaliditetom u inicijalnoj fazi planiranja, odnosno, u fazi planiranja i izgradnje javnih objekata u lokalnim zajednicama⁶.

Ustav Republike Srbije⁷ propisuje da je zabranjena diskriminacija, neposredna ili posredna, po bilo kom osnovu, a naročito po osnovu rase, pola, nacionalne pripadnosti, društvenog porekla, rođenja, veroispovesti, političkog ili drugog uverenja, imovnog stanja, kulture, jezika, starosti i psihičkog ili *fizičkog invaliditeta*⁸.

Ustavna zabrana diskriminacije bliže je razrađena Zakonom o zabrani diskriminacije, koji u čl. 4. propisuje da su svi jednaki i uživaju jednak položaj i jednaku pravnu zaštitu, bez obzira na lična svojstva, te da je svako dužan da poštuje načelo jednakosti, odnosno zabranu diskriminacije. Odredbom čl. 17. st. 2. Zakona o zabrani diskriminacije propisano je da svako ima pravo na jednak pristup objektima u javnoj upotrebi, kao i javnim površinama (parkovi, trgovi, ulice, pešački prelazi i druge javne saobraćajnice i sl.), u skladu sa zakonom. Ovom pravu korespondira dužnost nadležnih organa javne vlasti da preduzmu mere radi uklanjanja barijera koje osobama sa invaliditetom ometaju ili otežavaju pristup objektima i površinama u javnoj upotrebi, što je samo jedan od elemenata šireg prava na pristup, koje podrazumeva da osobe sa invaliditetom imaju jednake mogućnosti da uživaju ljudska prava i slobode, kao i sve druge osobe. Članom 26. st. 1. propisano je da diskriminacija postoji ako se postupa suprotno načelu poštovanja jednakih prava i sloboda osoba sa invaliditetom u političkom, ekonomskom, kulturnom i drugom aspektu javnog, profesionalnog, privatnog i porodičnog života, dok je st. 2. određeno da se način ostvarivanja i zaštita prava osoba sa invaliditetom uređuje posebnim zakonom.

Zakon o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom⁹, pored toga što uređuje opšti režim zabrane diskriminacije po osnovu invaliditeta, propisuje i poseban slučaj diskriminacije u vezi sa pružanjem usluga i korišćenjem objekata i površina. Naime, čl. 13. st. 1 izričito je zabranjena diskriminacija po osnovu invaliditeta u pogledu pristupa javnim površinama, u koje, prema odredbi iz st. 4. spadaju i pešački prelazi i druge javne saobraćajnice. Pored toga, čl. 16. ovog zakona propisano je da su vlasnik objekta u javnoj upotrebi, kao i *javno preduzeće nadležno za održavanje javnih površina, dužni da obezbede pristup* objektu u javnoj upotrebi, odnosno, *javnoj površini* svim osobama sa invaliditetom, bez obzira na vrstu i stepen njihovog invaliditeta. Nadalje, čl. 33. propisana je zakonska obaveza jedinica lokalne samouprave da preduzmu mere s ciljem da se fizička sredina, zgrade, javne površine i prevoz učine pristupačnim osobama sa invaliditetom.

Strategijom unapređenja položaja osoba sa invaliditetom u Republici Srbiji¹⁰ ustanovljeni su planovi aktivnosti svih društvenih aktera u Republici Srbiji. Ciljevi Strategije ustanovljeni su za period od 2007-2015. godine, te poseban cilj 13. nalaže da se obezbedi da svi *novi* javni i objekti otvoreni za javnost, *saobraćajna infrastruktura* i objekti u funkciji javnog prevoza putnika u

---

⁶ Poglavlje II, pravilo 5, st. a), tač. 3 i 4. Standardnih pravila UN o izjednačavanju mogućnosti za osobe sa invaliditetom

⁷ „Sl. glasnik RS“, br. 98/06

⁸ Čl. 21. Ustava RS

⁹ „Sl. glasnik RS“, br. 33/06

¹⁰ „Sl. glasnik RS“, br. 1/07

svim granama saobraćaja, budu pristupačni za osobe sa invaliditetom. Jedna od mera za ostvarenje ovog cilja je dosledno primenjivanje propisa koji predviđaju *obaveznu primenu standarda pristupačnosti*, vršenje nadzora nad primenom tih propisa i izricanje sankcija prekršiocima. Takođe, posebnim ciljem 14. ove Strategije naložena je, između ostalog, postepena i kontinuirana adaptacija postojećih javnih objekata i saobraćajne infrastrukture, kako bi postali pristupačni za osobe sa invaliditetom.

Propis koji bliže utvrđuje tehničke standarde pristupačnosti za nesmetano kretanje osoba sa invaliditetom je Pravilnik o tehničkim standardima pristupačnosti¹¹. Ovim pravilnikom se vrlo jasno i detaljno propisuju uslovi za planiranje prostora i projektovanje objekata za osobe sa invaliditetom u prostoru i elementi pristupačnosti javnog saobraćaja. Tako su čl. 7. ovog pravilnika propisani standardi za rampe za pešake i invalidska kolica za savladavanje visinskih razlika do 76 cm, dok su čl. 32, 33. i 35. propisani standardi pristupačnosti za trotoare, pešačke staze i pešačke prelaze. Navedeni standardi se odnose na širinu, nagibe i kvalitet površine rampi, prolaza i zakošenih ivičnjaka.

Odlukom o osnivanju Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša, Direkcija obavlja poslove koji se, između ostalog, odnose na uređenje i održavanje ulica i saobraćajnica, i u okviru ove delatnosti Direkcija može da ruši i razbija objekte, gradi saobraćajnice (puteve, ulice i druge saobraćajnice, biciklističke i pešačke staze), te može obavljati i delatnosti vezane za projektovanje građevinskih i drugih objekata, ostale arhitektonske i inženjerske aktivnosti i pružanje tehničkih saveta.

Imajući u vidu navedenu odluku i delatnost Javnog preduzeća Direkcija za izgradnju grada Niša (u daljem tekstu: Direkcija), kao i čl. 16. st. 1. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom, jasno je da je obaveza Direkcije da, kao javno preduzeće nadležno za održavanje javnih površina, obezbedi pristup ulicama u Nišu svim osobama sa invaliditetom. Imajući to u vidu, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti smatra da se ne mogu prihvatiti navodi iz izjašnjenja Direkcije da ovo preduzeće nema nadležnost po pitanju pristupačnosti Bulevara Somborska i Bulevara Medijana osobama sa invaliditetom, jer nije vršilo nadzor nad izgradnjom ovih ulica.

Prilikom sagledavanja okolnosti slučaja, uvidom u pritužbe i izjašnjenja, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti posebno je cenila okolnost da su sve ulice na koje se pritužbe odnose novoizgrađene, odnosno, rekonstruisane, te da su za projekat izgradnje više objekata i saobraćajnica, među kojima su Bulevar Somborska i Bulevar Medijana u Nišu, utrošena znatna novčana sredstva.

Poverenica za zaštitu ravnopravnosti konstatuje da pristupačnost predstavlja jedan od osnovnih preduslova za jednako učešće osoba sa invaliditetom u svim oblastima društvenog života. Nesprovođenjem radova na obaranju ivičnjaka u Bulevaru Medijana, osobama sa invaliditetom je u potpunosti onemogućeno da se kreću ovom ulicom, pristupe svom ili tuđem mestu stanovanja, posete trgovinske lance i nesmetano koriste ovu ulicu kao i sve druge osobe bez

---

¹¹ „Sl. glasnik RS“, br. 19/12

invaliditeta. Time se osobe sa invaliditetom dovode u situaciju nemoći, bez prava na samostalan život i slobodu kretanja izabranim javnim površinama.

Što se tiče pristupačnosti ulica Ratka Vukićevića i Bulevara Somborska u Nišu, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti cenila je nastojanja da se u ovim ulicama obore ivičnjaci i načine prolazi za osobe sa invaliditetom, međutim, potrebno je napomenuti da je obezbeđivanje pristupačnosti ulica izuzetno ozbiljan i važan zadatak, koji nije samo tehnički problem, već i način za ostvarenje ravnopravnog položaja osoba sa invaliditetom, te mu se stoga ne sme prići površno i bez neophodne pažnje. Nedopustivo je da prolazi, nakon obaranja ivičnjaka, ne budu bezbedni, da se u njima nalaze rupe, da su nedovoljno široki za prolaz invalidskih kolica, te da na bilo koji način onemogućavaju, odnosno, otežavaju kretanje osoba sa invaliditetom. Nepravilno obaranje ivičnjaka u ulici Ratka Vukićevića i na Bulevaru Somborska, pored diskriminacije osoba sa invaliditetom, predstavlja i rizik od povređivanja ovih lica, te je stoga od velike važnosti da se prilikom radova na obezbeđivanju pristupačnosti ulica *uvek* postupa u skladu sa standardima propisanim Pravilnikom o tehničkim standardima pristupačnosti.

Zbog toga se može zaključiti da je propuštanje Direkcije, kao javnog preduzeća nadležnog za održavanje javnih površina, da izvrši svoju zakonsku obavezu u vezi sa obezbeđenjem pristupačnosti, dovelo do diskriminacije svih osoba sa invaliditetom, posebno osoba koje koriste kolica, u pogledu dostupnosti javnih površina, što je izričito zabranjeno čl. 13. Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom kao jedan od posebnih slučajeva diskriminacije. Posledice ovog propuštanja ogledaju se u ograničavanju mogućnosti osoba sa invaliditetom, posebno onih koja koriste kolica da pod jednakim uslovima uživaju građanska, politička, socijalna, ekonomska, kulturna i druga ljudska prava i slobode.

Poverenica, takođe, ima saznanja da na teritoriji grada Niša još uvek postoji određeni broj javnih površina koje nisu pristupačne osobama sa invaliditetom i da ova pojava predstavlja veliki problem osobama koje se kreću pomoću kolica. Imajući u vidu da je moguće da je sporost adaptacije javnih površina u Nišu prouzrokovana ograničenim finansijskim sredstvima, Poverenica smatra da, u tom slučaju, posebno zabrinjava činjenica da i pored, po izjavi izvršnog direktora Direkcije, *rekordnih* sredstava za izgradnju i rekonstrukciju ulica u Nišu nisu izdvojena potrebna sredstva kako bi se obezbedilo da ove saobraćajnice budu u potpunosti pristupačne osobama sa invaliditetom.

Pored toga, grad Niš i Direkcija za izgradnju grada Niša, kao javno preduzeće nadležno za održavanje javnih površina, imaju naglašenu obavezu da poštuju strateške ciljeve i sve druge pravne propise koji zabranjuju diskriminaciju i uvode mere i pravila za unapređenje položaja osoba sa invaliditetom do pozicije ravnopravnih građana koji uživaju sva prava i odgovornosti.

Ceneći utvrđene činjenice i pravne propise, Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, saglasno čl. 33. st. 1. tač. 1. i 9. Zakona o zabrani diskriminacije, dala je mišljenje i preporuku Javnom preduzeću Direkcija za izgradnju grada Niša radi preduzimanja mera u cilju otklanjanja posledica diskriminacije i ispunjenja zakonskih obaveza koje su propisane Zakonom o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom, u skladu sa standardima propisanim Pravilnikom o tehničkim standardima pristupačnosti.

Saglasno čl. 40. Zakona o zabrani diskriminacije, ako Javno preduzeće Direkcija za izgradnju grada Niša ne postupi po preporuci u roku od 30 dana, biće doneto rešenje o izricanju mere opomene, protiv kojeg nije dopuštena žalba, a za slučaj da ovo rešenje ne sprovede, Poverenica će o tome obavestiti javnost preko sredstva javnog informisanja i na drugi pogodan način.

POVERENICA ZA ZAŠTITU
RAVNOPRAVNOSTI

dr Nevena Petrušić